

א.ס.ף. – ארגון סיוע לפליטים ולמבקשי מקלט • האגודה לזכויות האזרח בישראל
במקום – מתכננים למען זכויות תכנון • בצלם • גישה – מרכז לשמירה על הזכות לנוע
הועד הציבורי נגד עינויים בישראל • יש דין • המוקד להגנת הפרט
מוקד סיוע לעובדים זרים • המרכז לפלורליזם יהודי – התנועה ליהדות מתקדמת
קו לעובד • רופאים לזכויות אדם – ישראל • שומרי משפט – רבנים למען זכויות האדם

1 בפברואר 2010

לכבוד

מר בנימין נתניהו

ראש הממשלה

ירושלים

שלום רב,

הנדון: פגיעה ודה-לגיטימציה של ארגוני זכויות אדם בישראל – התרעה ובקשה לפגישה

אנו, הארגונים שבכותרת מכתב זה, פונים אליך בכדי להתריע מפני הפגיעה הגוברת בארגונים למען זכויות האדם. אנו מודאגים מאוד מתופעה זו וסבורים כי מחובתה של מדינת ישראל ושלוחיה לגנותה ולתמוך בביצור מעמדם של אלה הפועלים למען זכויות האדם ושינוי חברתי.

במקום לברך את הכנסת ביום חגה, הוא יום ט"ו בשבט, על פירות הדמוקרטיה, אנו נאלצים ביום זה להצטער ולהתריע דווקא על פירותיה הבאושים. הרקע המיידי לפנייה, הוא ההשתלחות חסרת הרסן והמסיתה של ארגונים קיצוניים שונים בעת האחרונה (ngo מוניטור, 'אם תרצו' ואחרים), אשר שמו להם למטרה לפגוע בלגיטימיות של ארגוני זכויות אדם, ובתוך כך גם של הקרן החדשה לישראל. אנו סבורים כי התנהלות זו היא תוצאה של דה-לגיטימציה עמוקה ומדאיגה ביותר שמגיעה מצד בכירים במערכת השלטון לארגונים.

במהלך החודשים האחרונים היינו עדים לשורה של ההתבטאויות חריפות מצד בכירים שונים המבקשים לבצע דה-לגיטימציה לארגוני חברה אזרחית הפועלים למען זכויות האדם ושינוי חברתי, כמו גם הצעדים הממשיים שנוקטים גורמי ממשל נגד ארגונים אלה במטרה להצר את צעדיהם בפועל ואולי אף להשתיקם. זאת, תחת התמודדות עניינית עם הטענות המובאות על-ידי הארגונים.

כך, למשל, ראש יחידת "עוז" לשעבר, מר ציקי סלע, טען כי ארגונים המסייעים לפליטים ומבקשי מקלט "חותרים להשמדתה של מדינת ישראל". שר הפנים, אלי ישי, גיבה טענה זו ואף הוסיף בעניין אחר, שהארגונים "מסייעים לסיכול המפעל הציוני". במקרה אחר, ראש הממשלה, מר בנימין נתניהו, ודובר צה"ל, אבי בניהו, שללו את הלגיטימציה של ארגון "שוברים שתיקה" לפרסם עדויות של קצינים וחיילים אודות הפרת זכויות האדם במבצע "עופרת יצוקה" ומתחו ביקורת על כך שהארגון מקבל תמיכה מגורמים בינלאומיים. ישראל אף דרשה ממדינות באירופה לחדול מלממן את "שוברים שתיקה". דוגמא נוספת היא התבטאותו של המשנה לראש הממשלה, מר משה יעלון, נגד ארגוני זכויות אדם בצינו כי "מהרסינך ומחריבינך ממך יצאו".

בד בבד, רשויות הביטחון בישראל פעלו לאחרונה להצרת צעדיהם של ארגונים בשטח. לדוגמא, השב"כ זימן לחקירה מפגינים ומגני זכויות האדם ובמקרים מסוימים אף הזהיר פעילים ש"יימנעו מלעסוק בפעילות פוליטית". בנוסף, רשויות הצבא הודיעו כי הן חדלות מלהשיב לפניויותיהם של ארגונים הנעשות בשמם של תושבי עזה, כולל במקרים של חולים הזקוקים לקבל טיפול רפואי דחוף ומציל חיים. רק בעקבות מחאת הארגונים והתערבות גורמים בינלאומיים חזר בו הצבא מהודעה זו. הצבא אף הטיל באחרונה מגבלות חמורות על ארגונים הפועלים בשטחים להושיט סיוע רפואי, ללוות תושבים לעבודתם החקלאית וילדים לבתי ספר, ולסייע לתושבים בהגשת תלונות בגין אלימות מצד כוחות הביטחון או מצד מתנחלים. יצוין כי כניסתם של ארגונים ישראליים לעזה נאסרה כליל

מוקדם יותר השנה, לאחר שאלה ביקרו את מדיניות המצור על רצועת עזה. ואם לא די בכל אלה, פעילי זכויות האדם מתוארים לא אחת על-ידי כוחות הביטחון כגורמים קיצוניים, סהרוריים ופרובוקטיביים, ואף כמפרי חוק, על מנת להצדיק את הרחקתם מהשטח תוך פגיעה בעבודתם.

ההצהרות והפעולות הללו הן חמורות ומדאיגות בראש ובראשונה לנוכח הפגיעה הגלומה בהן בערכי היסוד של הדמוקרטיה הישראלית. החופש לבקר את השלטון, לפקח על פעילותו, ולסייע לאלה הנפגעים ממנו – כל אלה הן דרכי פעולה לגיטימיות בדמוקרטיה, שאף מבטיחות את קיומה ושגשוגה לאורך זמן. למעשה, חשיבותה ואף חוזקה של הדמוקרטיה בכך שהיא מבטיחה את ההגנה על זכויות האדם ועל קבוצות המיעוט מפני הרוב ומגנה על החופש להביע ולקדם עמדות שאינן בגדר הקונצנזוס. מכאן שטיפוח אווירה ציבורית עוינת כלפי אלה העוסקים בהגנה על זכויות האדם, ושימוש בסמכות לשם הצרת פעילותם, חותרים תחת אושיות המשטר הדמוקרטי.

בנוסף, ההתנכלות לארגונים למען זכויות האדם ושינוי חברתי פוגעת מניה וביה באוכלוסיות מוחלשות – בראש ובראשונה, בפלסטינים בשטחים, במהגרי עבודה ובמבקשי מקלט – אשר הארגונים משמשים ערוץ הייצוג הראשון במעלה ולעתים הבלעדי עבורן. משכך, אוכלוסיות אלה, הנשענות על סיועם של ארגוני זכויות האדם באופן יום-יומי, נפגעות כתוצאה מהצרת צעדיהם של הארגונים ומשלילת ההצדקה לקיומם בחברה.

שליטת הלגיטימיות של ארגונים לפעול ולבקר את פעולות הממשלה אף עומדת בסתירה להכרזת האו"ם מ-1999 בדבר "זכותם ואחריותם של יחידים, קבוצות, ואורגנים בחברה לקדם ולהגן על זכויות האדם וחירויות יסוד שזכו להכרה בינלאומית" שאליה הצטרפה ישראל. הכרזת האו"ם קובעת כי "יחידים, קבוצות, מוסדות וארגונים בלתי-ממשלתיים ממלאים תפקיד חשוב ונושאים באחריות" לשמירה על זכויות האדם (סעיף 18). לאור זאת, הוראותיה השונות של ההכרזה עוסקות בהגנה הנדרשת על הזכות לפעול למען זכויות האדם, באופן אישי או בצוותא, לאסוף מידע, לפרסם, להעלות מודעות ציבורית, לפנות לרשויות ממשלתיות באשר למדיניותן הפוגעת בזכויות האדם, להשתתף בפעילויות שוחרות שלום נגד הפרת זכויות האדם, ולבקש ולהשתמש במשאבים שניתנו עבור קידום זכויות האדם. המבוא להכרזה אף קובע כי היעדר שלום וביטחון "אינו יכול לשמש כתירוץ לחוסר ציות". בנוסף, בדוחות שמדינת ישראל מגישה לאו"ם לפי האמנה לזכויות אזרחיות ופוליטיות היא משתבחת לרוב בחופש הפעולה הניתן כביכול לארגוני זכויות האדם בישראל. ההתבטאויות והפעולות נגד הארגונים המתוארות לעיל עומדות בניגוד גמור לדיווחים אלה.

לאור האמור לעיל, אנו קוראים לך לצאת בפומבי נגד הפגיעה הגוברת בארגונים למען זכויות האדם ושינוי חברתי בישראל ולגנות את הנסיונות לבצע דה-לגיטימציה לארגונים אלה. בנוסף, נבקשך לפעול על מנת לבלום כל ניסיון להגביל בפועל את פעילותם הלגיטימית והחוקית של הארגונים, לרבות חקירות נגד פעילים והגבלות על חופש התנועה של חברי הארגונים ועל יכולתם לגייס משאבים, בין אם נסיונות אלה נעשים בדרך של חקיקה או מדיניות רשמית ובין אם בכל דרך אחרת.

נודה על תיאום פגישה לדון בנושאים שהועלו במכתב זה בהקדם האפשרי. (דבי גילד-חיו, האגודה לזכויות האזרח עו"ד 052-8282444; עמירם גיל, רופאים לזכויות אדם ישראל, 053-6995199)

בכבוד רב ובברכה,

מנכ"ל הארגונים

העתק: שרים, ח"כים